

گامی به سوی تحقق دانشگاه اسلامی

راهبردهای ساماندهی مقابله با جنگ نرم
با تکیه بر مولفه های قدرت نرم انقلاب
اسلامی در نظام دانشگاهی

برنامه های عملیاتی و اقدامات اجرایی

پژوهش و تالیف: رضا اسماعیلی، علی اصغر بیگی، محمد گلناری،
محمد حسین پسندیده، محمد جواد فرهنگ، حسین کاظمی

دبیرخانه هیات امنای دانشگاه آزاد اسلامی استان اصفهان

عنوان و نام پدیدآور: راهبردهای ساماندهی مقابله با جنگ نرم با تکیه بر مولفه‌های قدرت نرم انقلاب اسلامی در نظام دانشگاهی / پژوهش و تألیف: رضا اسماعیلی - [و دیگران]

مشخصات نشر: اصفهان: دانشگاه آزاد اسلامی، واحد خیراسگان، ۱۳۹۲.

مشخصات ظاهری: ۱۶۰ ص.

شابک: 978-964-10-2564-1

وضعیت فهرست نویسی: لیا

پادداشت: پژوهش و تألیف: رضا اسماعیلی، علی‌اصغر یگی، محمد گلزاری، محمدحسین پسنده، محمدجواد لرننگ، حسین قاضی.

موضوع: جنگ نرم - ایران

شماره افزودن: اسماعیلی، رضا، ۱۳۴۰ -

شماره افزودن: دانشگاه آزاد اسلامی، واحد خیراسگان

زده بندی: کنترده: UB ۳۳۱ ۱۶۸ ۱۳۹۲

زده بندی: دیویی: ۳۴۳-۹۵۵۰۳۵۵

شماره کتابشناسی ملی: ۳۵۵۷۷۴

راهبردهای ساماندهی مقابله با جنگ نرم با تکیه بر مولفه‌های قدرت نرم انقلاب اسلامی در نظام دانشگاهی

طراح جلد: زهرا دلپاک یگانه

شابک: 978-964-10-2564-1

شمارگان: ۵۰۰ نسخه

نوبت چاپ: بهار ۱۳۹۳

چاپ و نشر: نگارخانه

صحافی: نگارخانه

قیمت: ۳۰۰۰۰ ریال

حق چاپ برای ناشر محفوظ است

ناشر: دانشگاه آزاد اسلامی
واحد خواراسگان (اصفهان)
نشانی: انتهای خیابان جری، اردستان
تلفن: ۰۳۱۴۵۳۵۴۰۰
فاکس: ۰۳۱۴۵۳۵۴۶۰
صندوق پستی: ۸۱۵۹۵-۱۵۸
Email: info@khulsf.ac.ir

فهرست:

۸.....	پیشگفتار
۱۳.....	مقدمه
فصل اول: مدل راهبردی اعمال قدرت نرم غرب و آمریکا علیه جمهوری اسلامی ایران	۱۷.....
۱۹.....	مفاهیم قدرت نرم، تهدید نرم و جنگ نرم
۲۳.....	نقشه راهبردی قدرت نرم کشورهای غربی
۲۵.....	منابع قدرت نرم کشورهای غربی
۲۸.....	راهبردهای اعمال قدرت نرم
۳۴.....	حوزه های اثرگذاری اعمال قدرت نرم
۳۸.....	اهداف، روش ها و فرآیند اعمال قدرت نرم (جنگ نرم)
۴۱.....	نتیجه گیری
۴۳.....	فصل دوم: قدرت نرم چیستی، منابع، عناصر و مولفه های آن
۴۸.....	نظریه های قدرت در روابط بین المللی
۵۱.....	نظریه و مفهوم قدرت نرم
۵۵.....	برخی دیگر از ویژگی های قدرت نرم
۵۶.....	عناصر و ابعاد قدرت نرم
۶۱.....	عوامل امنیت و تهدید در نظریه قدرت نرم
۶۴.....	فناوری های اطلاعاتی-ارتباطی، عرصه قدرت نرم

۶۵	..... مبانی قدرت نرم جمهوری اسلامی ایران
۶۵	..... مشروعیت سیاسی
۶۷	..... رهبری مقتدر
۶۷	..... انسجام اجتماعی و همگرایی درونی
۶۸	..... تاریخ و تمدن ایران
۶۹	..... نیروی انسانی
۷۰	..... موقعیت سیاسی، اقتصادی و فرهنگی
۷۳	..... فصل سوم: قدرت نرم و گفتمان اسلامی
۷۴	..... منابع قدرت نرم جمهوری اسلامی مبتنی بر گفتمان اسلامی
۷۴	..... برخی از مفاهیم نظریه موجود در گفتمان غربی قدرت
۷۵	..... شیوه های اعمال قدرت
۷۸	..... منابع قدرت
۷۸	..... خلاصه گفتمان غربی قدرت نرم
۷۹	..... برخی از مفاهیم نظریه موجود در گفتمان اسلامی
۸۲	..... برخی از منابع قدرت نرم از دیدگاه قرآن
۸۵	..... نقش تربیت در مقابله با جنگ نرم
۸۵	..... برخی نمونه های قدرت نرم در گفتمان قرآنی
۸۷	..... فصل چهارم: راهبردهای مقابله با جنگ نرم در نظام دانشگاهی

- تشکیل اتاق فکر و برگزاری کرسی های آزاد اندیشی ۸۸
- طراحی برنامه های مختلف برای مقابله با تهدیدهای فرهنگی دشمن در باورهای دانشگاهیان ... ۸۹
- بازنگری در رشته ها و دروس دانشگاهی ۹۰
- تفویت و بازنگری در رشته های علوم انسانی ۹۰
- طراحی و اجرای برنامه های فرهنگی اثربخش ۹۱
- رصد جریان های فکری فرهنگی و شناسایی پایگاه های موثر نفوذ جنگ نرم ۹۱
- وضع و تاسیس رشته های غرب شناسی در نظام دانشگاهی ۹۳
- تاسیس پژوهشکده مطالعات فرهنگی غرب ۹۳
- ساماندهی فضای مجازی و تاثیر آن در محیط دانشگاهی و مدیریت آن بر اساس
نظام جامع پدافند غیر عامل ۹۴
- نهادینه نمودن نظام جامع پدافند غیر عامل و استفاده از اصول و ضوابط آن در
سطوح مختلف دانشگاهی ۹۵
- اهداف ۹۶
- دستورات اجرایی ۹۷
- ساماندهی و تبیین نقش و وظایف اساتید و دانشجویان به عنوان فرماندهان و
افسران جنگ نرم ۱۰۰
- دانشگاه فرهنگ و تولید قدرت نرم ۱۰۳
- دانشگاه و ضرورت ارائه مدل توسعه ایرانی - اسلامی ۱۰۴

پیشگفتار

جهان هنگامی وارد قرن بیست و یک گردید که تحولات مختلفی را پشت سر نهاده بود. پیشرفت‌های علمی در قالب نظام صنعتی و فناوری‌های نوین در عرصه‌های پزشکی، کشاورزی و صنعتی تجلی یافته بود. افزایش سرعت اختراعات و اکتشافات را می‌توان یکی از ویژگی‌های بارز قرن گذشته دانست که به مدد ایجاد توسعه دانشگاه‌ها و پژوهشگاه‌های متعدد حلقه عمل پوشید. دانشگاه و آموختن به جریان مستمر و نهادینه‌ای تبدیل گردید که مورد تقاضای اجتماعی اقشار مختلف جامعه بود. به طوری که دهه پایانی قرن بیستم «آموزش عالی برای همه» به عنوان چشم انداز نهایی مطرح گردید و در آستانه قرن بیست و یکم حالت عملی یافت. افزایش تعداد دانشجویان و دسترسی آسان‌تر اقشار فقیر جامعه به نظام آموزش عالی، گسترش تعداد دانشگاه‌ها و تنوع خدمات آموزش و پژوهشی در نظام دانشگاهی موجب گردید که رابطه نظام بازار و دانشگاه تغییر یابد. به طوری که دانشگاه به مثابه مغز و قلب تحولات و تغییرات از پیش اندیشیده که در قالب برنامه‌های توسعه و پیشرفت ایفای نقش نماید مطرح شد.

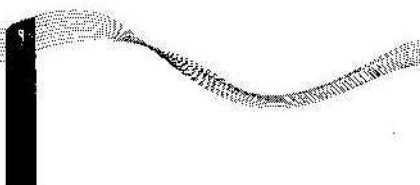
دانشگاه را می‌توان پرچمدار تغییرات علمی و فناورانه و کانون مهم تحولات اجتماعی و فرهنگی در آستانه قرن جدید دانست.

قرن بیستم را می‌توان قرن انقلاب‌ها و تحولات اجتماعی و فرهنگی نامید.

شکل گیری تحولات بنیادی در ابعاد علمی و فناوری و پیشرفت های حیرت آور در این دو عرصه در ابعاد سیاسی جهان در قرن بیستم تجارب متعددی را پشت سر گذاشت. وقوع دو جنگ جهانی و رویارویی قدرت های صنعتی و کشته شدن میلیون ها غیر نظامی امیدهای خوش بینانه نیمه اول قرن بیستم را به دیار آرزوها فرستاد تا جنگ و خونریزی در روابط سیاسی به عنوان واقعیت سیاسی خود را نشان دهد. پیدایش سازمان ملل و شکل گیری قدرت سیاسی برآمده از جنگ جهانی دوم به عنوان قدرت پیروز و پرچمدار نظام سرمایه داری را می توان از مهم ترین رخدادهای نیمه دوم قرن بیستم دانست. وقوع انقلاب در کشور شوروی در ۱۹۱۷ میلادی و قدرت گرفتن کمونیست ها و هم چنین قد علم کردن جنبش دهقانی به رهبری مانو در چین و وقوع انقلاب ها با محوریت ناسیونالیسم در برابر دو اردوگاه سرمایه داری و کمونیسم و شکل گیری جهان سوم را می توان از جمله رخدادهای نیمه دوم قرن بیستم دانست. مهم ترین رخداد انقلابی قرن در دهه پایانی ۱۹۷۰ در کشوری اتفاق افتاد که به جزیره ثبات مشهور شده بود. انقلاب اسلامی ۱۳۵۷ هـ ش به رهبری امام خمینی (ره) با شعار معنویت و بازگشت به اسلام تمامی معادلات منطقه ای و بین المللی را دستخوش تغییر کرد و چند سال با فروپاشی دیوار برلین و سقوط اتحاد جماهیر شوروی، قطب بندی های جهانی به شدت دگرگون شد. اردوگاه سرمایه داری به رهبری آمریکا خود را پیروز بلامنازع نامید به طوری که فرانسه، ترکیه، یونان و آمریکا، ژاپن و تبار پایان تاریخ را اعلام کرد. و تمدن لیبرال دموکراسی غرب را تنها الگوی مطلوب زندگی بشر دانست.

برتری این اندیشه به حدی بود که استراتژیست های آمریکائی با فروپاشی شوروی و تغییر در جغرافیای سیاسی اروپا ایده نظم نوین جهانی را مطرح کردند. این استراتژی در حالی عنوان شد که خاورمیانه و جهان اسلام در تب و تاب بود. انقلاب اسلامی در فرآیند جنگ ناخواسته همچنان به نفوذ و پیشروی خود در کشورهای اسلامی ادامه می داد.

غرب به مدد تکنولوژی های ارتباطی، جهان جدیدی در عرصه ارتباطات گشود.

توسعه تلویزیون‌های ماهواره‌ای و همگانی شدن اینترنت در دهه پایانی قرن بیستم اندیشه مک لوهان کانادایی جهت تحقق دهکده جهانی را به منصه ظهور رساند. در این میان مساله مبهم کدخدای دهکده جهانی بود که مدعیان مختلفی داشت. آمریکا جهت عینیت بخشیدن به هژمونی خود در عرصه روابط بین الملل و دیپلماسی رسمی از همه قدرت سخت و نرم خود بهره جست به طوری که در پایان قرن بیستم و دهه اول قرن بیست و یکم از ابزار دیپلماسی عمومی به توسعه نظام ارزشی سرمایه داری و گسترش نظام و سبک سیاسی و دموکراسی برخاسته از نظام پارلمانی و جمهوری و حقوق بشر اهتمام داشت.

نظام دیپلماتیک رسمی آمریکا از تمامی توان خود در عرصه اقتصادی، وقتی و سیاسی بهره جست تا بتواند سیطره خود را بر جهان و منابع آن تداوم بخشد. درگیر شدن این کشور در جنگ ویتنام و دخالت کردن در امور داخلی و تغییر دولت ها و حکومت کشورهای در حال توسعه موجب گردیده که تلقی مردم از الگوهای آمریکائی منفی تر شود. به همین دلیل دیپلماسی عمومی با هدف تاثیر گذاری بر افکار عمومی و به منظور موافق ساختن افکار تمايلات و رفتارهای شهروندان دیگر جوامع با سیاست‌ها و رویه‌های آمریکائی وارد مرحله جدیدی شد. فضای اینترنت و تلویزیون های ماهواره‌ای به همراه گسترش سفرها، دید و بازدیدها و استفاده از سیاست‌های آموزشی اعطای بورسیه و حمایت از اقشار مختلف اجتماعی جهت ادامه تحصیلات عالی در کشورهای صنعتی و شرکت در نشست‌ها و گفتگوها و انتقال تجارب حقوق بشری و توسعه برنامه‌های مدنی و شبکه سازی اجتماعی و حمایت مادی و غیر مادی از جنبش‌های اجتماعی و فرهنگی موافق با بنیان‌های نظام سرمایه داری از جمله رویکردهای و ابزارهای دیپلماسی عمومی بود که در حال حاضر نیز مورد تاکید رهبران فکری و سیاسی نظام لیبرال دموکراسی جهان غرب می‌باشد.

آنچه با عنوان جنگ نرم از آن یاد می‌شود، مشتمل بر مجموعه راهبردها و اقدامات، سیاست‌ها و برنامه‌هایی است که هدف آن پذیرش قدرت آمریکا و الگوها و

سبک‌های آمریکایی در عرصه‌های گوناگون زندگی اجتماعی - فرهنگی، اقتصادی است به طوری که سرمایه داران همچنان سود سرشار خود را حفظ کرده و حاکمیت خود را استمرار بخشند. مثلث رهبران سیاسی، رهبران نظامی و سرمایه داران صاحب صنایع نظامی و تجاری به عنوان هیئت حاکمه آمریکا در تلاش هستند که اراده خود را به مردم جامعه خود و دیگر جوامع تحمیل نمایند.

دانشگاه و دانشگاهیان در جوامع غیر صنعتی به طور عام و در جامعه انقلابی ایران به طور خاص به صورت مستقیم در معرض پیام‌ها، اندیشه‌ها و الگوهای هستند که به نحو مستقیم و غیر مستقیم، آشکار و پنهان، شدید و خفیف تلاش دارند الگوهای آمریکایی و سرمایه داری را گسترش داده و با پذیرش آنها توسط نخبگان ایده برتری هژمونی آمریکایی را به مخاطبان جوان در کشور مقصد انتقال دهند.

دانشگاه به عنوان نظام تاثیرگذار متشکل از استادان، دانشجویان و کارکنان می‌تواند سهم موثری در مسیر ادغام و پذیرش و مقابله و نفی برنامه‌های مذکور دانسته باشد. مجموعه‌ای که ملاحظه می‌فرمائید در فرصت محدود در تابستان ۱۳۹۲ با هدف ارائه دیدگاه‌ها و برنامه‌های عملیاتی جهت تحقق راهبرد ساماندهی مقابله با جنگ نرم با تکیه بر مولفه‌های قدرت مردم و انقلاب اسلامی با تاکید بر نقش دانشگاه توسط کار گروه علمی متشکل از آقایان دکتر رضا اسماعیلی عضو هیئت علمی گروه مدیریت و برنامه ریزی فرهنگی دانشگاه، آقای محمد گلزاری عضو هیئت علمی دانشگاه آزاد اسلامی خمینی شهر، حجت الاسلام علی اصغر بیگی دبیر شورای فرهنگی منطقه ۴، محمد حسین پسندیده دانش آموخته مدیریت فرهنگی، محمد جواد فرهنگ کارشناس ارشد حقوق و حسین کاظمی کارشناس پژوهش‌های فرهنگی تدوین شده است. این مجموعه ارائه برنامه‌ها و دیدگاه‌ها در مورد اهداف ذیل را مد نظر قرار داده است.

- تبیین ابعاد گوناگون جنگ نرم دشمن و مولفه‌های قدرت نرم جمهوری اسلامی در محیط دانشگاه‌ها

- شناسایی و بهره گیری از شیوه‌ها و فنون مبارزه با جنگ نرم و تبیین آن در دانشگاه و استفاده کارآمد از ابزار هنر در تقویت قدرت نرم.

- طراحی برنامه های مختلف برای مقابله با تهدیدات فرهنگی دشمن در باورهای دانشگاهیان

- رصد جریان های فکری، فرهنگی و شناسایی پایگاه های موثر نفوذ جنگ نرم
- حمایت از فعالیت های دانشگاهیان در عرصه تولید و نشر محتوی در مقابله با جنگ نرم به ویژه در فضای مجازی

- ساماندهی فضای مجازی و تاثیر آن در محیط دانشگاهی و مدیریت آن بر اساس نظام جامع پدافند غیر عامل

- نهادینه نمودن نظام جامع پدافند غیر عامل و استفاده از اصول و ضوابط آن در سطوح مختلف دانشگاهی

- ساماندهی و تبیین نقش و وظایف اساتید و دانشجویان به عنوان فرماندهان و افسران جنگ

امید است مجموعه کلونی در جهت اجرایی کردن سند دانشگاه اسلامی مفید فایده واقع شود. دبیرخانه هیئت امنای دانشگاه آزاد استان اصفهان انتظار دارد اساتید، صاحب نظران و اندیشمندان و کارشناسان و نظرات اصلاحی خود را جهت ویراست بعدی مجموعه به دبیرخانه ارسال دارند تا توسط کارگروه علمی مورد ملاحظه قرار گیرد.

در پایان امید است ایران اسلامی با توسعه کمی و کیفی آموزش عالی و دستیابی به دانشگاهی آموزش محور، پژوهش گرا و فرهنگ مدار در تربیت سرمایه های انسانی و علمی متعهد و افزایش سرمایه های اجتماعی و فرهنگی بتواند رسالت های خود را در سطوح ملی و بین المللی در مسیر آرمان های انقلاب اسلامی، اندیشه های حضرت امام خمینی (ره) و مقام معظم رهبری و اقتدار هر چه بیشتر ایران اسلامی به نحو احسن ایفا نماید.

دکتر احمد علی فروغی ابری

رئیس دانشگاه آزاد اسلامی خوراسگان

و دبیر هیئت امنای دانشگاه های آزاد اسلامی استان اصفهان